

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa M. w K.

przeciwko B. B. ,X. B. i W. W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 października 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 2 lipca 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2) zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę
1800 zł (jeden tysiąc osiemset) tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w T. zasądził na rzecz powoda solidarnie od pozwanych B. B. i W. W. kwotę 157 687,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2012 r. tytułem kary umownej za opóźnienie w wykonaniu robót budowlanych, oddalił powództwo w stosunku do B. B. oraz wnioszek o odrzucenie pozwu i orzekł o kosztach procesu.

Po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji obu stron, Sąd Apelacyjny w (...) zaskarżonym wyrokiem zmienił wyrok Sądu Okręgowego przez zasądzenie od pozwanych B. B., X. B. i W. W. solidarnie na rzecz powoda kwotę 105 427 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2012 r., oddalił powództwo w pozostałej części i apelacje obu stron w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach postępowania za obie instancje.

Pozwani w skardze kasacyjnej powołali podstawę przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazali przyczynę objętą art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. Podnieśli, że doszło do nieważności postępowania wynikającej z pozwania przez powoda spółki cywilnej zamiast jej wspólników. Brak ten miał charakter pierwotny i był nieusuwalny, a zatem nie istniały podstawy do jego konwalidacji.

Z ostrożności procesowej wskazali przyczyny objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Występowanie istotnego zagadnienia prawnego połączyli z koniecznością udzielenia odpowiedzi na pytania: na czym polega przesłanka „zachowania tożsamości strony dotkniętej brakiem”, w odniesieniu do możliwości wdrożenia postępowania sanacyjnego, czy dojdzie wówczas do naruszenia tożsamości podmiotowej po stronie pozwanej; czy wtórne wskazanie jako pozwanego prawidłowego podmiotu w miejsce pierwotnie pozwanej jednostki organizacyjnej jest „uściśleniem oznaczenia strony”, czy też prowadzi do zmiany tożsamości pozwanego podmiotu, a zatem, czy pozwanie jednostki organizacyjnej było brakiem nieusuwalnym, wymagającym odrzucenia pozwu; jaki wpływ na możliwość wykazania w trakcie procesu kogo powód chciał pozwać ma skład wspólników spółki cywilnej i zachodzące w niej zmiany, w razie pozwania spółki zamiast

wspólników; jakie zmiany kręgu wspólników spółki cywilnej wpływają na przesłankę zachowania warunku tożsamości stron, w razie pozwania spółki zamiast wspólników; czy zmiany w składzie wspólników w okresie od daty powstania zobowiązania do chwili wytoczenia powództwa mają znaczenie z perspektywy usuwalności braków w zakresie zdolności sądowej, w sytuacji pozwania spółki cywilnej zamiast wspólników.

Domagali się także dokonania wykładni art. 70 k.p.c. utrzymując, że występują poważne wątpliwości w jego wykładni i rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz zachodzi potrzeba dookreślenia kryteriów, jakie powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu czy braki w zakresie zdolności sądowej mają charakter usuwalnych, w sytuacji pozwania spółki cywilnej zamiast poszczególnych wspólników. W odniesieniu do art. 199 § 1 pkt 3 i § 2 k.p.c. wyjaśnienia wymaga, czy wskazanie w pozwie spółki cywilnej zamiast wspólników powinno prowadzić do odrzucenia pozwu, czy też można było poprzestać na wezwaniu powoda do uzupełnienia braków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek zaskarżenia o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz eliminację orzeczeń oczywiście wadliwych, bądź dotkniętych nieważnością postępowania, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżania orzeczeń niesatysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przesądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występuje istotne zagadnienie, zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, a zatem okoliczności przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 do 4 k.p.c. Nie podlegają natomiast badaniu podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Założenie wymagania objętego art. 398⁴ § 2 k.p.c. zostanie spełnione, jeżeli

skarżący przedstawi w skardze kasacyjnej i uzasadni przesłanki o charakterze publicznoprawnym, stanowiące podstawę wstępnej, merytorycznej oceny przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Do wykazania przesłanek przyczyny nieważności postępowania dochodzi, jeżeli skarżący wykaże, że w postępowaniu przed sądem drugiej instancji zaistniała jedna z podstaw przewidzianych w art. 379 k.p.c. Badanie przez Sąd Najwyższy nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji ma charakter pośredni i jest możliwe w sytuacji, gdy skarżący w ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzucił sądowi drugiej instancji naruszenie art. 378 § 1 w związku z art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji. W takiej jednak sytuacji wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie powinien się odwoływać do treści art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., lecz w ramach przesłanki wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wykazywać oczywistą zasadność skargi spowodowaną nierozpoznanie nieważności postępowania jako konsekwencji kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego.

Skarżący podnieśli, że do nieważności postępowania wskazanej w art. 379 pkt 2 k.p.c., wywołanej brakiem zdolności sądowej pozwanego - spółki cywilnej i nieodrzczeniem pozwu dotkniętego tym brakiem, doszło przed Sądami obu instancji.

Powód w pozwie wskazał jako pozwaną spółkę cywilną Zakład [x] „A.” w J.. Na wezwanie Sądu Okręgowego podał w piśmie z dnia 15 listopada 2012 r., iż współnikami spółki cywilnej są B. B. i W. W., skorygował żądanie pozwu przez zasądzenie solidarnie od nich kwoty 157 687,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2012 r., jak też podał, iż użyte w treści pozwu zwroty „pozwana” lub „wykonawca” należy odnosić do tych współników. Czynność ta została podjęta na początkowym etapie postępowania, dotyczącym badania skuteczności wniesienia pozwu, przed doręczeniem go stronie pozwanej. Powód dokonał zatem zmiany pozwu w odniesieniu do strony pozwanej, co na tym etapie było dopuszczalne i z udziałem wskazanych osób było prowadzone postępowanie. W tej sytuacji nieodrzczenie pozwu w stosunku do wymienionej spółki, nie miało wpływu na

postępowanie zakończone zaskarżonym wyrokiem. Nie doszło zatem do wstąpienia w miejsce spółki wspólników, ale do zmiany strony pozwanej.

W odniesieniu do postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie została wskazana właściwa podstawa naruszenia prawa procesowego. Stanowisko zaś skarżących dotyczące nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji nie zasługiwało na podzielenie, ponieważ postępowanie było prowadzone z udziałem po stronie pozwanej wspólników spółki cywilnej; nie doszło do podjęcia żadnej czynności procesowej w odniesieniu do nieposiadającej zdolności sądowej spółki cywilnej. Nie było zatem podstaw do odrzucania pozwu po zmianie strony pozwanej dokonanej we wstępnej fazie postępowania. Powołane przez skarżących orzeczenia Sądu Najwyższego nie miały znaczenia dla oceny tej przyczyny przedsądu, ponieważ wydane zostały w sprawach, w których postępowanie było prowadzone z udziałem strony, która nie miała zdolności sądowej.

Wskazanie przyczyny objętej art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia istotnego zagadnienia prawnego, z powołaniem konkretnych przepisów prawa, wykazaniem, że jest ono nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie sądowym, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych, podobnych spraw. Do Sądu Najwyższego należy ocena, czy twierdzenie skarżącego obejmuje takie właśnie zagadnienie i czy jest ono na tyle istotne, że skarga wymaga rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.).

Sformułowane przez skarżących wątpliwości nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Zawarte w formie pytań rozważania nie mają zastosowania w sprawie, której dotyczy skarga kasacyjna, skoro doszło do pozwania wspólników

przed nadaniem pozwowi biegu i doręczeniem go pozwanym. Kwestia tożsamości poprzednio wskazanej strony i tej, w stosunku do której został wydany zaskarżony wyrok jest pozbawiona doniosłości w niniejszej sprawie.

Powołanie przez skarżącego jako przyczyny wniosku potrzeby wykładni konkretnego przepisu prawa budzącego wątpliwości lub wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., wymagało wskazania, że doszło do rozbieżności w orzecznictwie sądów lub wyłoniły się istotne wątpliwości przy jego interpretacji. W tym celu należało wskazać nie tylko przepisy prawa, których wykładnia budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, lecz także szczegółowo opisać na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, określić, że mają poważny charakter lub przedstawić orzeczenia sądów, w których dokonano różnej wykładni przepisów, a także, że dokonanie wykładni przez Sąd Najwyższy jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 11/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.). Wiąże się to z taką sytuacją, gdy w odniesieniu do konkretnego przepisu prawnego nie ma jednolitej lub utrwalonej linii orzeczniczej albo ta przyjęta wymaga zmiany, z uwagi na nietrafność lub kontrowersje. Dla wykazania rozbieżności powinny być przytoczone konkretne, rozbieżne orzeczenia wydane w identycznych lub zbliżonych stanach faktycznych, nie zaś orzeczenia wydane w sprawie skarżącej. Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości interpretacyjne, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które towarzyszą niemal każdemu procesowi decyzyjnemu. Tej miary wątpliwości prawnych skarżący nie wykazali. Analiza uzasadnienia wniosku wskazuje na potrzebę dookreślenia kryteriów uzupełnienia braku zdolności sądowej strony, o jakich mowa w art. 70 k.p.c., które jednak nie zaistniało w przeprowadzonym postępowaniu. Nie było zatem wątpliwości wymagających rozwiązania drogą rozpoznania skargi kasacyjnej.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z zasady przewidzianej w art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw